

Brussel, 8 juni 2026
(OR. en)

9613/26

POLGEN 130	EDUC 178
ECOFIN 663	ENER 273
EMPL 128	UEM 186
SOC 284	GENDER 44
COMPET 605	JAI 681
MI 518	JEUN 89
ENV 552	SAN 362
IND 354	
ECB	EIB

NOTA

van:	het secretariaat-generaal van de Raad
aan:	het Comité van permanente vertegenwoordigers/de Raad
Betreft:	Europees Semester – Horizontale nota over de geïntegreerde landspecifieke aanbevelingen

De delegaties vinden hierbij de door het voorzitterschap opgestelde horizontale nota over de geïntegreerde landspecifieke aanbevelingen 2026.

**VOORBEREIDING VAN DE POLITIEKE BESPREKING IN DE RAAD EN DE
EUROPESE RAAD OVER DE LANDSPECIFIEKE AANBEVELINGEN EN HET PAKKET
VAN HET EUROPEES SEMESTER (VOORJAAR 2026)**

Op 3 juni 2026 heeft de Commissie haar voorjaarspakket van het Europees Semester 2026 gepresenteerd. Dat pakket bevat landverslagen en aanbevelingen voor landspecifieke aanbevelingen (LSA's) voor elke lidstaat. De Raad streeft ernaar de landspecifieke aanbevelingen op 10 juli 2026 aan te nemen.

Dit voorjaarspakket komt op een moment van toegenomen geopolitieke spanningen, volatiliteit van de energieprijzen en aanhoudende uitdagingen op het gebied van concurrentievermogen. Die context vereist een gecoördineerde beleidsrespons van de EU om de veerkracht, strategische autonomie en houdbaarheid van de overheidsfinanciën te versterken. Met deze nota wil het voorzitterschap, in de aanloop naar de bespreking en aanneming van de LSA's, een bijdrage leveren aan het politieke debat over de stand van zaken in de Europese economische en sociale situatie. Ze schetst de economische uitdagingen waarmee de lidstaten op dit moment worden geconfronteerd en bevat een overzicht van de in de door de Commissie ingediende landspecifieke aanbevelingen voorgestelde beleidsopties om het concurrentievermogen te verbeteren. Er wordt gewezen op het belang van de LSA's bij het bevorderen van de coördinatie van het economisch en werkgelegenheidsbeleid in de hele Europese Unie. De tekst is toegespitst op horizontale prioriteiten zoals energiezekerheid, economische veiligheid, defensiegereedheid en sociale rechtvaardigheid. Voorts wordt ingegaan op eventuele macro-economische onevenwichtigheden en relevante aanbevelingen voor een aantal lidstaten. De gevestigde rol van de Raad in het proces van het Europees Semester wordt in herinnering gebracht.

De cyclus van het Europees Semester van 2026: de geopolitieke en economische uitdagingen aanpakken

Het voorjaarspakket 2026 komt in een context van grote geopolitieke onzekerheid. De Russische aanvalsoorlog tegen Oekraïne heeft aangetoond dat de defensiegereedheid en energiezekerheid van Europa aanzienlijk moeten worden versterkt. De aanhoudende spanningen in het Midden-Oosten hebben opnieuw geleid tot volatiliteit van de energieprijzen en verstoringen van de toeleveringsketens. Deze uitdagingen moeten worden aangepakt in een context van toegenomen wereldwijde concurrentie, met name in verband met de toegang tot kritieke grondstoffen en technologieën, en tegen de achtergrond van een steeds urgentere behoefte aan maatregelen in het licht van de klimaatverandering.

De oorlog in Oekraïne heeft duidelijk gemaakt dat Europa zijn defensievermogens en civiele paraatheid moet versterken. In de Europese routekaart voor defensiegereedheid 2030 wordt gewezen op de noodzaak van aanhoudende investeringen in productiecapaciteit, gezamenlijke aanbestedingen en cyberbeveiliging. In het kader van het instrument “Optreden voor de veiligheid van Europa” (SAFE) wordt 150 miljard EUR aan langetermijnleningen verstrekt voor defensieaankopen. 18 nationale defensieplannen zijn reeds door de Raad goedgekeurd. Gezamenlijke aanbestedingsinitiatieven (bv. voor munitie, luchtverdediging) moeten worden opgeschaald, waarbij de Commissie de bundeling van de vraag tussen nu en 2027 faciliteert. Voorts kunnen de lidstaten een beroep doen op instrumenten zoals SAFE-leningen en het Europees Defensiefonds (EDF).

De energiecrisis onderstreept de behoefte aan schone, betaalbare en veilige energie. Het REPowerEU-plan en het AccelerateEU-initiatief bieden kaders om onze afhankelijkheid van fossiele brandstoffen verder te verminderen, hernieuwbare energiebronnen op te schalen en onze energie-infrastructuur te verbeteren. Van de lidstaten wordt verwacht dat zij ervoor zorgen dat zij alle mijlpalen en streefdoelen van de REPowerEU-hoofdstukken in het kader van hun herstel- en veerkrachtplannen uiterlijk in augustus 2026 bereiken en dat zij de acties in het kader van hun nationale energie- en klimaatplannen coördineren om de beoogde vermindering van de emissies met 55 % in 2030 en de uitfasering van de invoer van Russische energie in 2027 te verwezenlijken. Noodmaatregelen om energieprijsspieken te beperken, moeten tijdelijk, doelgericht en budgettair houdbaar zijn. De lidstaten moeten voorkomen dat de vraag naar fossiele brandstoffen toeneemt. De Commissie zal het bijvullen van de gasopslag en het collectief vrijgeven van oliereserves in de hele EU coördineren om verstoringen van de voorziening te voorkomen.

In dit verband kan voor maatregelen die de structurele veerkracht van het Europese energiesysteem versterken en de transitie weg van fossiele brandstoffen versnellen, worden gebruikgemaakt van de bestaande flexibiliteit binnen het begrotingskader. Daarom heeft de Commissie – op verzoek van de lidstaten – voorgesteld het toepassingsgebied van de huidige nationale ontsnappingsclausule voor defensie-uitgaven uit te breiden om rekening te houden met de maatregelen die sinds februari 2026 zijn genomen om de afhankelijkheid van ingevoerde fossiele brandstoffen te verminderen en zo bij te dragen aan de veiligheid en defensie van Europa. De waarborgen inzake de houdbaarheid van de begroting zouden volledig van kracht blijven. De Commissie zal de lidstaten te gepasten tijde verduidelijking verschaffen over de procedurele en operationele vereisten van deze bepaling.

Tegen deze achtergrond is de economie van de EU veerkrachtig gebleken, maar ze kampt met structurele kwetsbaarheden. De productiviteitsgroei blijft matig, terwijl de innovatiekloof aanzienlijk blijft. De energiekosten blijven hoog ten opzichte van verschillende internationale partners en een aantal EU-economieën blijft sterk afhankelijk van fossiele brandstoffen. Er wordt nogmaals op gewezen dat de hervormingen en investeringen die bijdragen tot verdere uitbreiding van hernieuwbare energie en de bijbehorende infrastructuur om het mondiale concurrentievermogen van de EU te versterken moeten worden versneld. Tekorten aan arbeidskrachten blijven de economie afremmen, met name in de digitale en de groene sector en in de gezondheidszorg. De betaalbaarheid van huisvesting verslechtert en blijft de sociale ongelijkheid in heel Europa verdiepen. Het Europees Semester 2026 heeft tot doel die uitdagingen aan te pakken door middel van gecoördineerde hervormingen en investeringen, in overeenstemming met het kompas voor concurrentievermogen en de Europese pijler van sociale rechten.

Begrotingstoezicht

In het voorjaar van 2026 heeft de Commissie de naleving door de lidstaten van de desbetreffende aanbevelingen van de Raad beoordeeld. De beoordeling van de Commissie bestrijkt zowel 2025 als 2026 en is voornamelijk gebaseerd op een vergelijking tussen de begrotingsresultaten en de prognoses van de Commissie voor de groei van de netto-uitgaven enerzijds en de door de Raad aanbevolen maximale groeipercentages van de netto-uitgaven anderzijds, in voorkomend geval rekening houdend met de nationale ontsnappingsclausules voor defensie.

De Commissie heeft alle lidstaten beoordeeld, ongeacht of ze al dan niet onder de buitensporigtekortprocedure (BTP) vallen. Voor de lidstaten ten aanzien waarvan momenteel een BTP loopt, heeft de Commissie de maatregelen beoordeeld die zij naar aanleiding van de aanbevelingen van de Raad in het kader van de BTP hebben genomen. Voor Malta heeft de Commissie de Raad aanbevolen de BTP in te trekken, aangezien het land erin geslaagd is zijn overheidstekort op duurzame wijze terug te dringen tot minder dan 3 % van het bbp. Voor de overige negen lidstaten ten aanzien waarvan momenteel een BTP loopt¹, was de Commissie van mening dat alle procedures moeten worden opgeschort: de betrokken lidstaten hebben gevolg gegeven aan de respectieve BTP-aanbevelingen van de Raad op een door de Commissie doeltreffend geachte manier. Voor de lidstaten ten aanzien waarvan momenteel geen BTP loopt, heeft de Commissie de vooruitgang bij de uitvoering van hun structurele begrotingsplannen voor de middellange termijn en de naleving van de relevante aanbevelingen van de Raad tegen het licht gehouden. In dit verband heeft de Commissie vastgesteld welke lidstaten zich aan de door de Raad aanbevolen uitgaventrajecten hebben gehouden (en/of naar verwachting zullen houden) en welke lidstaten in 2025 (wezenlijk) zijn afgeweken en/of in 2026 (wezenlijk) dreigen af te wijken. Bij die beoordeling heeft de Commissie terdege rekening gehouden met de nationale ontsnappingsclausules².

Structurele hervormingen zijn cruciaal om de houdbaarheid van de overheidsfinanciën op lange termijn te waarborgen. Voor de acht lidstaten waarvoor de Raad een verlengde aanpassingsperiode³ had goedgekeurd, heeft de Commissie de uitvoering beoordeeld van de belangrijkste stappen van de hervormingen en investeringen die aan de verlengingen ten grondslag liggen, mede rekening houdend met in hun jaarlijkse voortgangsverslagen verstrekte informatie. In het licht van haar beoordeling is de Commissie van oordeel dat alle betrokken lidstaten hun toezeggingen op het gebied van hervormingen en investeringen over het algemeen op bevredigende wijze nakomen.

¹ België, Finland, Frankrijk, Hongarije, Italië, Oostenrijk, Polen, Roemenië en Slowakije.

² Bovendien was de Commissie van mening dat er redenen zijn om een buitensporigtekortprocedure ten aanzien van Bulgarije in te leiden, die volgens de vastgestelde procedures zal worden behandeld.

³ België, Duitsland, Finland, Frankrijk, Italië, Oostenrijk, Roemenië en Spanje.

De kwaliteit van de overheidsfinanciën verbeteren, met inbegrip van efficiëntere overheidsuitgaven en een betere belastinginning, is essentieel om ervoor te zorgen dat belastinggeld goed wordt besteed en de houdbaarheid van de begroting te waarborgen. Het prioriteren van uitgaven, het efficiënter en doeltreffender maken ervan en het moderniseren en vereenvoudigen van belastingstelsels kunnen helpen om de nadruk te leggen op uitgaven, de nodige inkomsten te genereren en de economische veerkracht te ondersteunen. Het gaat onder meer om het efficiënter en duurzamer maken van de stelsels voor gezondheidszorg, langdurige zorg en pensioenen. In de landspecifieke aanbevelingen voor 2026 worden de lidstaten aangemoedigd ook maatregelen te nemen om de naleving van de belastingwetgeving te verbeteren door de belastinginning en -administratie te moderniseren en te digitaliseren, de belastinggrondslagen te verbreden, de belastingmix aan te passen ter ondersteuning van duurzaam concurrentievermogen, belastingontduiking te bestrijden en agressieve belastingplanning aan te pakken om de fiscale rechtvaardigheid en de houdbaarheid van de inkomsten te waarborgen.

Concurrentievermogen

Het kompas voor concurrentievermogen is het sturende kader voor deze cyclus van het Europees Semester. Met dit kompas worden hervormingen en investeringen afgestemd op de strategische prioriteiten van de EU om de innovatiekloof te dichten en het ondernemingsklimaat te vereenvoudigen, en tegelijkertijd strategische afhankelijkheden te verminderen en onze economieën koolstofvrij te maken, vaardigheden en hoogwaardige banen te bevorderen, en sociale rechtvaardigheid en cohesie te waarborgen. Om de innovatieprestaties in de EU te verbeteren, pleit de Commissie voor meer publieke en private investeringen in O&O en voor maatregelen om innovatiesystemen te versterken, de efficiëntie van overheidssteun voor bedrijfsinnovatie te vergroten en de toegang tot financiering te faciliteren. Om het ondernemingsklimaat te verbeteren en de kosten te verlagen, moeten de lidstaten zich voortdurend inspannen om onnodige administratieve lasten te verminderen en daarbij de beleidsdoelstellingen en relevante normen te handhaven, en het openbaar bestuur te moderniseren. De lidstaten moeten onder meer maatregelen nemen om de afgifte van bouw-, milieu- en bedrijfsvergunningen te versnellen. Ze moeten overlappende bevoegdheden aanpakken, streven naar eenvoudigere regelgeving en het openbaar bestuur blijven digitaliseren.

De eengemaakte markt blijft versnipperd, met belemmeringen voor de handel in diensten, voor de digitale markten en voor de groei van kleine en middelgrote ondernemingen (kmo's). De routekaart “Eén Europa, één markt” en het komende pakket eerlijke arbeidsmobiliteit hebben tot doel de integratie te verdiepen, terwijl de lidstaten in de LSA's voor 2026 worden opgeroepen om ongerechtvaardigde beperkingen op grensoverschrijdende diensten (bv. beroepskwalificaties, vergunningen) weg te nemen. Met name ingewikkelde regelgeving blijft een grote belemmering voor grensoverschrijdende handel en investeringen, vooral voor kmo's. De lidstaten wordt aanbevolen de landspecifieke belemmeringen voor de eengemaakte markt te verminderen, met name in verband met overregulering, met hoge administratieve lasten die van invloed zijn op de markttoegang en met regelgevingsbeperkingen op bepaalde professionele diensten. Op EU-niveau hebben het initiatief “eenvoud door ontwerp” en het EU Inc.-kader tot doel de administratieve lasten te verminderen en tegelijkertijd de beleidsdoelstellingen en relevante normen te handhaven en overheidsdiensten te digitaliseren. De spaar- en investeringsunie zal de toegang tot durfkapitaal en particulier eigen vermogen voor kmo's uitbreiden, met name door middel van maatregelen om een grotere deelname van retailbeleggers aan de kapitaalmarkten aan te moedigen.

De EU wordt geconfronteerd met strategische afhankelijkheden op het gebied van kritieke grondstoffen, halfgeleiders en defensietechnologieën, waardoor ze wordt blootgesteld aan verstoringen van de toeleveringsketens en geopolitieke druk. De verordening kritieke grondstoffen, de chipsverordening en de strategie voor economische veiligheid bieden kaders voor diversificatie, reshoring en oplossingen voor de circulaire economie. In de wetgeving op het gebied van circulaire economie (2026) zullen verplichte streefcijfers voor het gehalte aan gerecycled materiaal voor belangrijke sectoren (bv. de batterijsector en de bouwsector) worden voorgesteld en de chipsverordening 2.0 (2026) heeft tot doel de financiering voor de productie van halfgeleiders in de EU uit te breiden, met een extra 10 miljard EUR voor het chipfonds. De lidstaten worden verzocht uiterlijk in 2027 “strategische halfgeleiderzones” aan te wijzen, met versnelde vergunningsprocedures en belastingprijkkels.

Werkgelegenheid, vaardigheden en sociale aspecten

Er is enige vooruitgang geboekt met het verbeteren van de arbeidsmarktprestaties en het vergroten van het menselijk kapitaal, maar er zijn nog extra inspanningen nodig om deze aspecten te versterken, teneinde het concurrentievermogen, de productiviteit⁴ en de sociale inclusie in Europa te vergroten. In de LSA's voor 2026 worden de lidstaten aangemoedigd om hoogwaardige werkgelegenheid te ondersteunen, de arbeidsmarktparticipatie te vergroten en de ontwikkeling van vaardigheden te versterken door middel van doeltreffende onderwijs- en opleidingsstelsels en actief arbeidsmarktbeleid, met als doel de productiviteit te verhogen en een veerkrachtige sociale markteconomie te ondersteunen. Het verbeteren van de onderwijsresultaten, bijscholing en omscholing, en het waarborgen van een betere afstemming van de vaardigheden van werknemers op de behoeften van de arbeidsmarkt blijven belangrijke prioriteiten, met name om tekorten aan arbeidskrachten en vaardigheden in strategische sectoren aan te pakken. In verschillende lidstaten is het verhogen van het algemene vaardigheidsniveau van bijzonder belang. Er blijven tekorten aan arbeidskrachten en discrepanties tussen gevraagde en aangeboden vaardigheden bestaan, met name in de STEM-sectoren, de digitale sector en de groene sector. De vaardigheidsunie en de routekaart voor hoogwaardige banen hebben tot doel de vaardigheden en de creatie van en transitie naar hoogwaardige banen te versterken.

Er moeten aanhoudende inspanningen worden geleverd om vooruitgang te boeken met het EU-streefcijfer voor het verminderen van het aantal mensen dat met armoede of sociale uitsluiting wordt bedreigd met ten minste 15 miljoen in 2030, waarvan ten minste 5 miljoen kinderen. In de LSA's voor 2026 worden de lidstaten verzocht de bestaande en nieuwe uitdagingen op het gebied van sociale rechtvaardigheid aan te pakken, onder meer door de trajecten naar de arbeidsmarkt te versterken en de reikwijdte, de dekking en de toereikendheid van minimuminkomensregelingen, ook voor ouderen, te verbeteren. Het waarborgen van toegang tot hoogwaardige en betaalbare sociale diensten is al even belangrijk, zowel om mensen die in armoede leven te ondersteunen als om te voorkomen dat er nog meer mensen door armoede worden getroffen, en tegelijkertijd mensen te koppelen aan onderwijs, opleidingen, de gezondheidszorg en andere essentiële diensten.

⁴ In overeenstemming met de aanbeveling van de Raad over menselijk kapitaal in de Europese Unie, aangenomen in maart 2026, <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-6081-2026-REV-1/nl/pdf>.

EU-initiatieven hebben voor een breed kader gezorgd dat gericht is op het vergroten van de sociale rechtvaardigheid, het terugdringen van armoede en het versterken van de sociale inclusie in de hele EU, aangezien dit van cruciaal belang wordt geacht om concurrentievermogen, veerkracht en opwaartse sociale cohesie te waarborgen. Met de EU-strategie tegen armoede wil de Commissie de armoede in de EU uiterlijk in 2050 uitbannen door middel van een brede en geïntegreerde aanpak. Deze strategie wordt ondersteund door aanvullende acties om de Europese kindergarantie te versterken, met als doel de intergenerationele cyclus van armoede onder kinderen te doorbreken. Tegelijkertijd helpen een sterk gelijkheids- en non-discriminatiebeleid de sociale rechtvaardigheid te bevorderen en ervoor te zorgen dat niemand aan zijn lot wordt overgelaten, in overeenstemming met de strategieën voor een Unie van gelijkheid. Al deze elementen zijn, waar relevant, opgenomen in de LSA's voor 2026.

Woningnood en stijgende prijzen verergeren de sociale ongelijkheid, met name in stedelijke gebieden. Het Europees plan voor betaalbaar wonen en de strategie voor woningbouw hebben tot doel het aanbod te vergroten en vergunningsprocedures te stroomlijnen. Het aantal sociale woningen moet volgens de Commissie uiterlijk in 2030 met 15 % worden verhoogd, met EU-middelen (43 miljard EUR) voor renovatie en nieuwbouw. De lidstaten hebben een aantal LSA's gekregen om het woningaanbod te vergroten, met name door de vergunningsprocedures te vereenvoudigen, de toegang tot financiering te verbeteren en de sociale huisvesting te versterken.

In de LSA's voor 2026 worden de nationale regeringen ook verzocht maatregelen te nemen om het subnationale bestuur in voorkomend geval verder te verbeteren. Het waarborgen van toegang tot essentiële diensten en het aanpakken van de specifieke sociaal-economische en veiligheidsuitdagingen waarmee oostelijke grensregio's worden geconfronteerd, zijn belangrijke kwesties voor de hele EU. Tegen deze achtergrond heeft de uitvoering van de LSA's voor 2025 inzake territoriale cohesie geleid tot enige vooruitgang bij het verkleinen van de regionale ongelijkheden en het versterken van het bestuur op regionaal en lokaal niveau. In verschillende lidstaten is de hervorming van het subnationale bestuur voortgezet, wat heeft geleid tot een betere dienstverlening, en ook betere lokale openbare diensten, onder meer door verder te digitaliseren.

Conclusie

In deze horizontale nota wordt gewezen op het belang van het Europees Semester als mechanisme voor multilateraal toezicht en de coördinatie van beleid in de hele EU, ter ondersteuning van het concurrentievermogen, hoogwaardige werkgelegenheid, en economische en sociale veerkracht op lange termijn. In dit verband kunnen de LSA's, zodra ze door de Raad zijn aangenomen, als waardevolle richtsnoeren voor de lidstaten dienen en bijdragen tot een coherente en toekomstgerichte aanpak van nieuwe uitdagingen.
